

Sygn. akt II CSK 475/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa I. Z.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń [...] Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 26 stycznia 2018 r., sygn. akt III Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację pozwanej Towarzystwa Ubezpieczeń [...] S.A. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 28 czerwca 2017 r. zasądającego od pozwanej, jako ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej G. S., na rzecz powódki I. Z. kwotę 55.388 zł z ustawowymi odsetkami w związku ze szkodą wyrządzoną przez ubezpieczoną w trakcie wykonywania umowy pośrednictwa w obrocie nieruchomościami.

W motywach rozstrzygnięcia wyjaśnił, że ubezpieczenie pośrednika od odpowiedzialności cywilnej ma charakter obowiązkowy dla osób prowadzących działalność w zakresie pośrednictwa, posiadających licencję zawodową. Nie oznacza to jednak, że osoba prowadząca tego rodzaju działalność, która nie uzyskała licencji nie może być objęta ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, choć nie będzie to wówczas ubezpieczenie obowiązkowe a dobrowolne. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że gdy już przy zawarciu umowy pośrednik nie posiada licencji zawodowej, to obowiązek weryfikacji tej okoliczności obciąża ubezpieczyciela, który ma prawo udzielić ochrony ubezpieczeniowej, nawet jeśli osoba, która chce uzyskać stosowne ubezpieczenie licencji nie posiada. Zaznaczył, że ubezpieczyciel pobierał składki ubezpieczeniowe, a zatem traktował umowę, jako skutecznie zawartą. Ponadto nie uchylił się od złożonego oświadczenia woli w przedmiocie zawarcia umowy ubezpieczenia. Podkreślił Sąd, że nawet gdyby umowa ubezpieczenia dotknięta była sankcją nieważności to powództwo zasługiwałoby na uwzględnienie na podstawie art. 415 k.c., skoro pozwany nie dochował należytej staranności, nie weryfikując czy G. S. posiada licencję pośrednika obrotu nieruchomościami, a przez objęcie jej ochroną ubezpieczeniową uwiarygodnił działalność ubezpieczonej w stosunku do potencjalnych klientów narażając ich na szkody.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że zachodzi oczywista zasadność skargi, ponieważ Sąd Okręgowy dopuścił się rażącego i dostrzegalnego w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika naruszenia

art. 827 § 1 w zw. z art. 822 § 1 k.c. oraz w zw. z art. 11 ust. 2 w zw. z art. 4 pkt 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 473), co w konsekwencji doprowadziło do wydania błędnego wyroku, gdyż pozwana była wolna od odpowiedzialności wobec wyrządzenia szkody przez ubezpieczającą G. S. umyślnie, co zostało potwierdzone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 31 marca 2015 r. wydanym w sprawie V K [...], co powinno być znane Sądowi Okręgowemu z urzędu, skoro parę miesięcy przed wydaniem zaskarżonego wyroku rozpoznawał apelację w innej sprawie, w której okoliczność ta była podniesiona w uzasadnieniach wyroków Sądów pierwszej i drugiej instancji. Celem wykazania tej okoliczności do skargi kasacyjnej skarżąca dołączyła kopię wyroków z uzasadnieniami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia

z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Natomiast skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej.

Skarżąca nie uwzględniła, że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia, a podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przewidziane w art. 398³ § 3 k.p.c. wyłączenie zarzutów nie mogących stanowić podstawy kasacyjnej dotyczy obok art. 233 § 1 k.p.c., także przepisów regulujących tak zwane bezdowodowe ustalanie faktów, czyli art. 228, 229 i 230 k.p.c. Oczywiście zasadność skargi nie może zatem polegać na naruszeniu przepisów, które usuwają się spod kontroli kasacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 146/06, nie publ. oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 404/07, nie publ., z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, nie publ., i z dnia 9 października 2014 r., I CSK 544/14, OSNC-ZD 2016, nr 1, poz. 4). Związywanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia nie oznacza niemożności skutecznego zakwestionowania ustalonego przez sąd stanu faktycznego. Może to nastąpić przez powołanie się na takie naruszenie przepisów postępowania, których ostateczną konsekwencją jest błędne ustalenie stanu faktycznego, a które nie należą do kategorii błędnej oceny dowodów, ani też błędnego wnioskowania. W skardze kasacyjnej brak jednak zarzutów podniesionych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Ponadto w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), jak to

czyni skarżącą dołączając do skargi kasacyjnej odpisy wyroków mających wykazywać pominiętą przez Sąd Okręgowy okoliczność skazania ubezpieczonej za oszustwo na szkodę osób korzystających z jej pośrednictwa w obrocie nieruchomościami (k. 198 - 228).

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że podstawą rozstrzygnięcia była także odpowiedzialność deliktowa pozwanej, jako podmiotu prowadzącego profesjonalną działalność na rynku ubezpieczeń, wynikająca z zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej - której funkcją jest przede wszystkim ochrona osób trzecich - bez weryfikacji czy ubezpieczona posiada licencję pośrednika obrotu nieruchomościami, co spowodowało uwiarygodnienie działalności ubezpieczonej w stosunku do potencjalnych klientów narażając ich na szkody, której to podstawy swojej odpowiedzialności pozwana nie objęła ani zarzutami skargi kasacyjnej, ani wnioskiem o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.